

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА В ГАЛУЗІ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (НА
ПРИКЛАДІ СП «ВІТМАРК-УКРАЇНА» ТОВ)»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр.64

Семещенко Катерина Михайлівна

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор кафедри МЕВ

Козак Юрій Георгійович

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В останні десятиліття Україна та її суб'єкти господарювання отримали можливість участі в міжнародному співробітництві, яка відкрилася в результаті корінних перетворень в економічному та політичному напрямку розвитку країні. Експортна діяльність, як один з видів зовнішньоекономічної діяльності, є беззаперечним фактором успіху у розвитку промислових підприємств. Проведення експортних операцій являється вагомою передумовою для розширення ринків збуту, збільшення обсягів виробництва та підвищення якості продукції, що дозволяє також створити сприятливе підґрунтя для зміцнення конкурентних позицій підприємства на внутрішньому ринку. Теперішній час є періодом взаємозалежності національних економік, розвитку міжнародних економічних відносин, світової торгівлі та зовнішньоекономічної діяльності. Експортна діяльність також розвивається в прискореному процесі глобалізації економічної діяльності.

Слід зазначити, що науково-методичне обґрунтування вирішення проблеми узагальнення чинників експортної діяльності на рівні підприємств, що є представниками окремих галузей, в економічній літературі представлено не системно. У рамках дослідження зроблено спробу узагальнити головні чинники, які впливають на здійснення експорту українськими представниками галузі продовольства та харчування.

Крім того, українським підприємствам на ринку харчової промисловості потрібно постійно підвищувати свою ефективність, також необхідно постійно нарощувати свій експортний потенціал, бо висока ступінь конкуренції на ринку харчової промисловості України призводить до того, що отримувати прибуток у цій сфері стає тяжче. Вищевикладене обумовлює обрану тему та актуальність випускної роботи.

Мета дослідження. Головною метою дослідження є аналіз експортної діяльності підприємства в галузі харчової промисловості на прикладі СП «Вітмарк-Україна» ТОВ розробка заходів щодо її вдосконалення та нарощування експортного потенціалу.

Завдання дослідження:

- визначити економічну сутність поняття «експортна діяльність»;
- проаналізувати фактори і умови експортної діяльності підприємства в галузі харчової промисловості;
- визначити методику оцінки ефективності експортної діяльності підприємств;
- здійснити аналіз експортної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ на ринку харчової промисловості;
- здійснити SWOT- та PEST- аналіз чинників, які впливають на зекспортну діяльність СП «Вітмарк-Україна» ТОВ;
- розглянути впровадження збутової програми удосконалення експортної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ;

- розробити заходи щодо нарощування експортного потенціалу діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ на ринку харчової промисловості.

Об'єктом дослідження є експортна діяльність СП «Вітмарк-Україна» ТОВ на ринку харчової промисловості та процес її вдосконалення.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади здійснення щодо удосконалення та здійснення експортної діяльності підприємств на ринку харчової галузі.

Методи дослідження. Методологічну основу випускної роботи складають теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, монографічна література, присвячена проблемам зовнішньоекономічної діяльності підприємств, що здійснюють експортну діяльність на ринку зернових культур. При написанні випускної роботи було використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, графічні методи, методи SWOT- та PEST- аналізу.

Інформаційною основою дослідження є нормативно-правові акти України, спеціальна наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України, внутрішня звітність СП «Вітмарк-Україна» ТОВ.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (90 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Основний зміст викладено на 99 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 17 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано стаття:

1. Семещенко К.М. «Чинники впливу на експортну діяльність підприємств галузі харчової промисловості України» // Збірник конференції «IX Международная научно-практическая конференция “MODERN SCIENCE: PROBLEMS AND INNOVATIONS”» 15-17 листопада 2020 року - Стокгольм, Швеція – №9 – С. 35-39.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретико-методичні аспекти експортної діяльності сумісних підприємств у галузі харчової промисловості*» розглянуто теоретичні аспекти експортної діяльності у галузі харчової промисловості, узагальнено чинники, що впливають на розвиток та динаміку експортної діяльності, що здійснюють підприємства, досліджено сучасні методики визначення ефективності від міжнародної торгівлі соками та нектарами та визначення фінансових результатів експортної діяльності підприємства у галузі харчової промисловості.

У другому розділі *«Аналіз стану експортної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ у галузі харчової промисловості»* проведено аналіз організаційної структури СП «Вітмарк-Україна» ТОВ проаналізовано основні напрями діяльності, проведено аналіз показників динаміки та структури міжнародної торгівлі соками та нектарами підприємством, визначено показники фінансової ефективності експортної діяльності підприємства, проаналізовано найбільш значущі чинники негативного та позитивного впливу на здійснення експортної діяльності у галузі харчової промисловості.

У третьому розділі *«Шляхи вдосконалення експортної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ у галузі харчової промисловості»* запропоновано заходи, що мають підвищити ефективність експортної діяльності підприємства, зокрема нарощування експортного потенціалу СП «Вітмарк-Україна» ТОВ у галузі харчової промисловості.

ВИСНОВКИ

В ході даної роботи вивчалися такі поняття, як експортна діяльність та підприємство, та як висновок ми робимо, що експортна діяльність підприємства на ринку харчової промисловості в сучасних ринкових умовах, не тільки в Україні, але й в усьому світі, набуває все більшою мірою важливого значення.

На сьогоднішній день, експортна діяльність стосовно експорту в галузі харчової промисловості стала головним фактором, що вплинув на значний розвиток харчового виробництва. За кількістю експорту Україна займає впевнену позицію на світовому ринку харчових галузей.

Підвищується частка експорту продукції підприємств харчової промисловості. В подальшому експортна діяльність України повинна бути спрямована на поетапного обґрунтоване виведення вітчизняних підприємств на міжнародний рівень, збільшення експорту, захист вітчизняного продавця відповідно до ситуації на міжнародному ринку.

Харчова промисловість – одна з найбільших і найважливіших галузей промисловості України. Від рівня її розвитку, стабільності функціонування залежить стан економіки та продовольча безпека держави, розвиток внутрішнього та зовнішнього ринків, рівень життя населення.

Це дозволяє підприємствам харчової промисловості знайти партнерів серед іноземних фірм, та, як наслідок, використовувати новітні технології, закуповувати обладнання та сировину та випускати на ринок продукцію європейського рівня.

Продуктивність державного регулювання галузі допоможе визначити критерії оцінки продовольчої безпеки і забезпечення їх в законодавчому полі; своєчасні операції інтервенції, засновані на ринкових цінах; використання механізму бюджетних субсидій і обмежень на експорт харчових галузей за об'єктивної неможливості регулювання ринковим механізмом та інтервенційних заходів, використання в критичних ситуаціях, альтернативних методів регулювання ринку; попередню публікацію списку об'єктів державного цінового регулювання та рівня граничних цін, з урахуванням глобальних чинників, що визначають коливання цін; реалізація національної програми економічного розвитку ринку харчової галузі і

програм підвищення конкурентоспроможності переробної промисловості України; моніторинг і контролювання точності надання інформації до державної статистики; посилення співпраці державного сектору з міжнародними недержавними організаціями.

Експортна діяльність підприємства – цілісна система та сукупність заходів щодо планування, організації та контролю, яка забезпечує досягнення підприємством унікальності, визнання та відображення образу в цілому.

Чинники, які мають вплив на організацію експортної діяльності підприємств, можна розбити на дві групи: зовнішні та внутрішні. До внутрішніх чинників відносять: масштаби зовнішньоекономічної діяльності; витрати; складність продукції; досвід; контроль. До зовнішніх чинників підприємств відносять: економічна свобода; конкуренція; присутність у державі; ризики. Якщо не проаналізувати ці фактори, які формують систему конкурентного середовища підприємства, неможливо здійснювати практичну роботу на ринку.

Методи аналізу експортної діяльності підприємства ґрунтуються на системному, комплексному вивченні, обчисленні та узагальненні впливу чинників на результати його зовнішньоекономічної діяльності завдяки обробці спеціальними способами системи джерел інформації для підвищення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків.

Продуктивність державного регулювання галузі харчової промисловості допоможе визначити критерії оцінки продовольчої безпеки і забезпечення їх в законодавчому полі; своєчасні операції інтервенції, засновані на ринкових цінах; використання механізму бюджетних субсидій і обмежень на експорт за об'єктивної неможливості регулювання ринковим механізмом та інтервенційних заходів, використання в критичних ситуаціях, альтернативних методів регулювання ринку; попередню публікацію списку об'єктів державного цінового регулювання та рівня граничних цін, з урахуванням глобальних чинників, що визначають коливання цін; реалізація національної програми економічного розвитку на ринку харчової промисловості програм підвищення конкурентоспроможності переробної промисловості України; моніторинг і контролювання точності надання інформації до державної статистики; посилення співпраці державного сектору з міжнародними недержавними організаціями.

Таким чином, загальні втрати членів ланцюга продажу харчових культур через жорстку адміністративну політику, часті і радикальні зміни в процесі законодавчої бази, значне погіршення інвестиційного клімату призводять до зниження доходів і значних втрат держави.

СП «Вітмарк-Україна» ТОВ є лідером-експортером на ринку харчової промисловості в Україні. Штаб-квартира компанії знаходиться в місті Одесі за адресою пров. Високий, 22. Компанія має у своїй структурі філії по всій країні, основні з яких знаходяться у Києві, Львові, Харкові, Дніпрі. Основне завдання філій - торгова діяльність в закріпленому регіоні. в усіх обласних центрах і великих райцентрах функціонують торговельні представництва (загальна кількість – більше 30). Крім того, у великих містах працюють пріоритетні команди, які обслуговують мережі No-Re-Ca, гіпермаркети, опт, а також корпоративних замовників.

Компанія «Вітмарк-Україна» займає провідні позиції на українському ринку соків і напоїв, а також на ринку дитячого харчування в сегменті фруктових-овочевих соків і пюре. За підсумками 2019 частка компанії на ринку дитячого харчування становить близько 40%. У сокової категорії продукція всіх брендів компанії займає 35% українського ринку.

На сьогоднішній день продуктивний портфель бренду має такими пропозиціями: 100% соки і нектари Jaffa в новій рецептурі, фруктові-ягідні смузі-пюре Jaffa Fruit Pouch без доданого цукру, збагачені вітамінами і рослинними екстрактами напої з соком Jaffa Vital, фруктові коктейлі Jaffa Smoothy.

Дослідивши особливості організаційної структури та напрямів експортної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ було визначено основні чинники, що впливають на цю діяльність. До цих чинників можна віднести як і класичні особливості діяльності будь-якого підприємства галузі харчової промисловості, також треба віднести особливості функціонування саме ходіння який спеціалізується на виробництві соків, нектарів, соковмісних напоїв, дитячого харчування, пюреобразних і концентрованих напівфабрикатів.

Також було зазначено, що СП «Вітмарк-Україна» ТОВ здійснює дуже широку діяльність у виробництві великого товарного асортименту, але проаналізувавши стає зрозуміло, що усі ці заходи сприяють підвищенню ефективності експортної діяльності підприємства.

Стратегічним напрямком діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ є продаж власної продукції та напівфабрикатів. Ряд підрозділів компанії бере участь в реалізації цього напрямку. Розмежування питань, віднесених до компетенції кожного відділу і окремих співробітників і ефективного механізму співпраці між відділами та службами сприяє підвищенню ефективності компанії.

Розглянуті основні напрямки вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ. Зокрема проведено аналіз вдосконалення експортної стратегії СП «Вітмарк-Україна» ТОВ де виявлено – розширення експортного відділу шляхом додавання однієї одиниці до штабу – спеціаліста з підтримки продажів, що значно підвищить результативність експортних операцій та забезпечить високий рівень конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку в галузі харчової промисловості.

Також наведені пропозиції, щодо нарощування експортного потенціалу підприємства:

- 1) Особливу увагу слід надати впровадженню CRM-системи для СП «Вітмарк-Україна» ТОВ, що дасть особливий підхід до ведення бізнесу, при якому на перше місце діяльності компанії ставиться клієнт, підвищення рівня продажів, оптимізації маркетингу і поліпшення обслуговування клієнтів шляхом збереження інформації про клієнтів і історію взаємин з ними, встановлення і поліпшення бізнес-процесів і подальшого аналізу результатів.

- 2) Участь у міжнародних виставках, які дозволять найбільш ефективно вивчити кон'юнктуру, пошуки потенційного споживача, встановлення ділових контактів, коопераційних зв'язків, налагодження ділового співробітництва, підбору потенційних інвесторів та інших.

АНОТАЦІЯ

Семещенко К.М., Удосконалення експортної діяльності підприємства в галузі харчової промисловості (на прикладі СП «Вітмарк-Україна» ТОВ), кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Міжнародні економічні відносини»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є експортна діяльність СП «Вітмарк-Україна» ТОВ у галузі харчової промисловості та процес її вдосконалення. У роботі розглядаються теоретичні основи експортної діяльності великих промислових підприємств: визначено поняття експортної діяльності підприємства, досліджено та узагальнено чинники, що впливають на її ефективність, наведено методи оцінювання ефективності експортної діяльності.

Проаналізовано чинники, що впливають на експортну діяльність СП «Вітмарк-Україна» ТОВ (за допомогою інструменту SWOT- та PEST- аналізу), проведено аналіз експортної діяльності підприємства, проаналізовано показники ефективності експортної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ.

Запропоновано основні напрями удосконалення експортної діяльності СП «Вітмарк-Україна» ТОВ у галузі харчової промисловості за рахунок оптимізації організаційної структури та нарощування експортного потенціалу підприємства.

Ключові слова: експортна діяльність підприємства, експорт, ефективність експортної діяльності, фактори ефективності експортної діяльності, галузь харчової промисловості, експортний потенціал, «Вітмарк-Україна».

ANNOTATION

Semeshchenko K.M., Improving the export activities of the food industry enterprise (on the example of JV "Vitmark-Ukraine" LTD.)
thesis for Master degree in specialty 292 «International economic relations» under the program «International economic relations»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2020

Thesis consists of three chapters. Object of the study is the export activity of JV "Vitmark-Ukraine" Ltd. in the food industry and the process of its improvement. Diploma thesis deals of export activity of large industrial enterprises are considered in the work: the Concept of export activity of the enterprise is defined, the Factors influencing its efficiency are investigated and generalized, methods of estimation of efficiency of export activity are resulted.

The SWOT- and PEST- analysis of factors influencing JV "Vitmark-Ukraine" Ltd. analyzed the export activity of the enterprise, analyzes the economic analysis of the export efficiency.

The main directions of improvement of export activity of JV "Vitmark-Ukraine" Ltd. in the Food Industry by optimizing the organizational structure and increasing the export potential of the enterprise are proposed.

Keywords: export activity of the enterprise, export, efficiency of export activity, factors of efficiency of export activity, branch of food industry, export potential, "Vitmark-Ukraine".